

ETABLERING AV "DE UTROLIGE ÅRENE" I BARNEHAGE OG SKOLE

Spørreskjema og kontrakt mellom skole/SFO/barnehage og De Utrolige Årene

Dette skjemaet gjelder: skoler, SFO og barnehager

Spørreskjemaet og kontrakten fylles ut og underskrives av skoleleder/styrer i barnehage og SFO.

Vi er glad for å bistå med å etablere "De utrolige årene" (DUÅ) skole-og barnehageprogram og eventuelt Dinosaurusskolen i klasserommet/barnehagen. For å sikre oss at du er innforstått med hva det innebærer å etablere disse programmene med høy kvalitet og integritet, har vi utviklet et spørreskjema som hjelper oss med å avgjøre om din barnehage eller skole/SFO har de nødvendige rammebetingelsene for å kunne begynne å bruke programmene. (Heretter er "den voksne" brukt som fellesbetegnelse for læreren i skolen, SFO personale, assistenter og andre som arbeider med barn i barnehage, skole og SFO og "barn" som fellesbetegnelse for elever og barn i barnehage og SFO)

De utrolige årene har gjennom internasjonal forskning vist at skole-og barnehageprogrammet styrker de voksnes ferdigheter i klasse/gruppeledelse samt øker barnas sosiale kompetanse og reduserer atferdsproblemer. Forskningsdokumentasjonen gjelder for barn i alderen 2 til 8 år.

DUÅ planlegger nå en større evaluering av skole-og barnehageprogrammet i Norge som vil bli gjennomført i perioden 2007-2009. En del av skolene og barnehagene som tilbys DUÅ's skole-og barnehageprogram vil bli forespurt om å delta i denne evalueringen.

Før du fyller ut spørreskjemaet anbefaler vi at du oppsøker "De utrolige årenes" webside: www.deutroligearene.no Denne websiden gir informasjon om programmenes målsettinger, innhold, utdanning av gruppeledere, sertifisering, kostnader, evaluerings og datainnsamlingsverktøy. Gå også inn på programutviklers hjemmeside: www.incredibleyears.com for ytterlige informasjon om DUÅ.

DUÅ anbefaler at skoleleder/styrer setter seg inn i Sosial-og Helsedirektoratets og Utdanningsdirektoratets fellesrapport "Forebyggende innsatser i skolen" (2006) for implementering av nye programmer i skolen. Rapporten gir retningslinjer for valg av programmer og for implementeringsprosessen på prinsipielt grunnlag.

Her er en kort introduksjon om DUÅ's skole-og barnehageprogram og Dinosaurusskolen som du bør lese før du svarer på spørsmålene nedenfor

Målet ved skole-og barnehageprogrammet er å styrke den voksnes kompetanse i forebygging og håndtering av atferdsproblemer i skole og barnehage samt i samarbeid mellom skole/SFO/barnehage og hjem. Programmet styrker de voksnes kompetanse i klasseledelse, inklusive ulike proaktive læringstilnæringer. Skole-og barnehageprogrammet innledes med relasjonsbygging mellom den voksne og barn og mellom den voksne og hjem. Dette oppfølges av forebyggende strategier som hvordan man får barnas oppmerksomhet, hvordan beholde oppmerksomheten, hvordan bruke voksnes oppmerksomhet til å regulere barnas atferd og hvordan skape ro i overgangssituasjoner osv. Det tredje temaet er motivasjon der den voksne øves i å anvende ros riktig og hvordan man benytter belønningssystemer planlagt og spontant for å hjelpe elevene å lære. Den voksne hjelpes til å utvikle atferdsplaner der alle strategiene som man går gjennom kompletterer atferdsplanen gjennom hele kurset. Grensesettingsstrategiene blir introdusert etter at de positive strategiene er etablert i klasserommet. Den voksne hjelpes til å bygge opp konsekvenshierarkier i forhold til

alvorlige utageringer og vold der for eksempel en advarsel utgjør første trinn, etterfulgt av grønn, gul og rød fargekode, tenkepause og samtale med foreldre.

Dinosaurusskolen skal styrke barnas sosiale kompetanse og redusere aggressiv og regelbrytende atferd. Kazdin (1995), Loeber (1990) og andre har pekt på at barn med atferdsforstyrrelser gjenkjenner færre følelser hos seg selv og andre, har færre sosiale ferdigheter og har tendens til å attribuere skyld til andre. Det er av stor betydning å øke emosjonell bevissthet hos barna gjennom å identifisere egne følelser, kjenne igjen følelser hos andre, og få et mer tolerant og empatisk forhold til andre.

Dinosaurusskolen legger også vekt på å stimulere ønsket om å tilegne seg lese- og skriveferdigheter og styrke barnas selvbilde og selvsikkerhet. Metodene er praktisk orientert der man gjennom lek, rollespill, video og diskusjoner utvikler barnas sosiale ferdigheter ved å øve på turtaking, vente på tur, stille spørsmål og dele med andre, hjelpe andre og gi komplimenter. Dinosaurusskolen tar sikte på å øke barnas beredskap til å bruke strategier for selvkontroll, hensiktsmessig problemløsning og ulike strategier for sinnemestring for der igjennom å redusere trass, aggresjon og andre relaterte atferdsproblemer som ulydighet, avvising av jevnaldrende, mobbing, stjeling og lyving.

Trinn 1: Undersøke behov og målpopulasjonen

Det første hovedtrinnet er å avklare om din skole/barnehage opplever å trenge DUÅ skole-og barnehageprogram og/eller Dinosaurusskolen i klasserommet. DUÅ's skoleintervensjon er først og fremst et skoleomfattende program rettet inn mot alle lærere, SFO-personale, assistenter osv og barn i førskolealder og i klassetrinnene 1 til 3. Skole-og barnehageprogrammet kan utvides til hele voksnestaben 1-7 klassetrinn med tilpasninger for 4-7 klassetrinn.

1. Er organisasjonen en
___a skole m/SFO
___b barnehage
2. Har du vurdert behovet for DUÅ skole-og barnehageprogram eller Dinosaurusskolen i klasserommet?

___ja ___nei

Hva er bakgrunnen for å velge DUÅ? (for eksempel store atferdsproblemer i skolen/barnehagen, skolen/barnehagen har ingen skoleomfattende program på dette området, ønsker forebyggende tiltak mot atferdsproblemer)

3. Hvem vil du skal motta opplæringen i DUÅ?
___ lærere ___ barnehagepersonale ___ SFO-personale ___ assistenter

Hvorfor? _____

4. Hvilken klassetrinn vil du rette tiltaket inn mot?
___ a. 1-3 klassetrinn
___ b. Hele skolen (DUÅ må tilpasses klassetrinnene 4-7)
___ c. Hele barnehagen

Hvorfor? _____

5. Hvordan vurderer du atferdsproblemer ved din skole/SFO/barnehage?
_____ Store atferdsproblemer. Utgjør et alvorlig problem ved skolen/barnehagen
_____ Moderate atferdsproblemer. Problemerne er ikke mer alvorligere ved vår skole/SFO/barnehage enn hva en finner i de fleste skoler/SFO/barnehager
_____ Små atferdsproblemer. Problemerne er ubetydelige

Hvordan er dette vurdert (konkrete undersøkelser, inntrykk, alvorlige hendelser)

6. Hva er skolens behov?
___ a. Først og fremst opplæring av den voksne i klasseledelse
___ b. Både klasse/gruppeledelse og utvikling av barnas/barnas sosiale kompetanse

7. Trenger dere
___ a. Bare skole-og barnehageprogrammet (klasseledelsesprogrammet)
___ b. Både skole-og barnehageprogrammet og Dinosaurusskolen i klasserommet
(Dinosaurusskolen tilbys bare ved skoler/barnehager som har etablert skole-og barnehageprogrammet eller i kombinasjon med skole-og barnehageprogrammet. Distriktet må ha kvalifiserte Dinosaurusskole gruppeledere tilgjengelig).

Steg 3: Avklare organisasjonens interesse og menneskelige ressurser til å levere ”De utrolige årene.

Den enkelte den voksne kan ha et stort ønske om å kunne tilby dette programmet, men uten administrativ og ledelsesmessig støtte er det vanskelig å implementere disse programmene på vellykket måte. På tilsvarende måte kan ledere ønske å tilby programmene men de kan bare lykkes hvis den voksne er motiverte og ønsker å lære seg å utøve programmene. Derfor er det viktig at alle parter samarbeider om å forstå hva som kreves for å kunne starte disse programmene.

9. Hvilke type skole/SFO/barnehage planlegges DUÅ for? (Klassedelt, baseorganisering, flerdelt, kombinasjoner av ulike organiseringer) Beskriv fordi variasjonen i organisering av skoler og barnehager er stor.

10. Hvor mange elever/barn går på skolen/SFO/ i barnehagen

11. Hvor mange voksne består kollegiet/barnehagepersonalet av

12. Hvor mange av disse skal ha opplæring i DUÅ

13. Hvordan vil du beskrive kommunen/distriktet som skolen/barnehagen betjener?

- a. Utpreget distriktskommune
 b. Distriktskommune
 c. Småby/tettsted
 d. Storby

14. Hva er prosentandelen av forskjellige kulturer representert hos elevene ved skolen/barnehagen

- etnisk norsk
 samisk
 kvænsk
 finnsk
 vestlig fremmedkultur (europeisk/amerikansk)
 afrikansk
 arabisk
 midt-Østen

___russisk
___andre (spesifiser)_____

15. Hvordan fikk du vite om DUÅ?

16. Er den voksne blitt introdusert for programmets DUÅ hovedkomponenter, progresjon, antall work-shoper, teoretiske rammer, filosofi og forskning? (se web-sider for info)

___ja
___nei

17. Hvor stor prosent av voksenstaben er positive til at DUÅ skal etableres ved skolen?

(Vi anbefaler at du gjør en undersøkelse ved skolen. Flere enn 80% bør være positive for at DUÅ skal kunne etableres ved skolen/barnehagen).

10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 (ring rundt)

18. Er det noen i organisasjonen som har deltatt i opplæring av DUA's skole-og barnehageprogram ved andre skoler/barnehager?

___ja ___nei

19. Er organisasjonen villig til å tilby dette programmet i sin helhet?

___ja ___nei

Noen ganger bestemmer organisasjonen seg for korte ned programmene eller utelate enkelte komponenter i programmet av enten budsjettmessige begrensninger eller tidsbegrensninger. Når dette skjer vil effekten av programmet bli redusert betydelig. Vår forskning har vist en sammenheng mellom dosering eller antall møter og omfanget av positive endringer i atferd. Vi anbefaler derfor at programmet blir gjennomført med det korrekte antall work-shop timer.

I lista nedenfor vil du se hvor lang tid det tar å tilby hvert program. Sjekk om du er innstilt på å gi alle komponentene i programmet.

___Som et minimum er skolen forpliktet til å avsette tid til skole-og barnehageprogrammet (klasseledelsesprogrammet) i 35 timer (5 heldags work-shops en gang pr. måned)

___Som et minimum er skolen forpliktet til å avsette tid til barne programmet (Dinosaurusskolen i klasserommet) i 32-40 samlinger (to ganger i uka i 45/60 min.)

I tillegg til den aktuelle tid det tar å tilby programmet trengs tilleggstid for den voksne til forberedelser og etterarbeid etter work-shopene. Følgende aktiviteter må påregnes mellom de månedlige work-shopene i skole- og barnehageprogrammet: Planlegge sammen med kollegaer (inkludert SFO) de tiltak i klassen som skal igangsettes etter den enkelte work-shop (gradvis bygge opp atferdsplaner for elevene, velge målsettinger og forskjellige metoder og strategier, lage materiell (klistremerkesystemer, fargekodekort, "gladmeldinger" til foreldre o.a.), eventuelle hjemmebesøk, observasjoner og registreringer i klassen, "debriefing" sammen med kollegaer etter skoledagen, veiledning med gruppeleder (programleverandør)). Følgende aktiviteter må påregnes som forberedelser til neste work-shop: Lese litteratur (lærebok), fylle ut skriftlige registreringsark og atferdsplaner. Det bør avsettes til sammen i gjennomsnitt ca 20-30 min hver skoledag til dette arbeidet.

20. Er skolen innstilt på å avsette tid for den voksne til forberedelser, klassearbeid, etterarbeid og veiledning?

ja nei

Det anbefales at skolen/barnehagen gjennomdiskuterer de ressursbehov som etableringen av DUÅ i skolen forutsetter. Medarbeidere som skal gjøre innovativ virksomhet i en organisasjon må være forberedt på og kan glede seg over å være en forandringsagent, som innbefatter evnen til fleksibilitet, entusiasme og være støttende overfor andre og være villig til å bruke den tid det tar å lære seg et nytt program med respekt for kvalitet og integritet.

21. Vurderer skolen å erstatte eller integrere DUÅ i et allerede eksisterende program?

ja nei

Hvis så, hvilke(t) program tilbys nå og hvorfor ønsker skolen å erstatte det eller integrere dem?

Trinn 4: Vurdering av organisasjonens økonomi og kapasitet for å tilby programmet.

I utgangspunktet forutsettes det at skolen/barnehagen skolerer seg i og etablerer DUÅ innenfor de ordinære budsjettammer og arbeidstidbestemmelser som gjelder. Tiden som går med til work-shopene (5 dager á 7 timer), planlegging, de klasseromsrelaterte aktivitetene (se pkt 21) og tid til veiledning fra programleverandør, bør avsettes gjennom omprioriteringer av den tid den voksne allerede har til disposisjon. Det kan hende at andre prosjekter må innstilles eller utsettes. Likevel vil det kunne være aktiviteter som følge av DUÅ som trenger ekstra ressurser. Dette kan være vikarlønninger for den voksne i visse perioder, innkjøp av materiell (klistremerker,

dukker, mat, belønninger, etc), læreboka i DUÅ, kostnader til reiser for den voksne til konferanser som arrangeres av DUÅ eller andre relevante temaer og kopieringsutgifter. DUÅ understreker at slike kostnader fortrinnsvis bør dekkes innefor ordinære budsjetttrammer.

22. Er organisasjonen innforstått med tidsbruk for den grunnleggende treningen (work-shop) og mulige kostnader for drift av programmet.

___ja
___nei

Work-shopene bør ikke ha flere deltagere en 25 for å kunne gjennomføre diskusjoner, øvelser og kunne møte individuelle behov. Det kan bety at en stor skole må ha flere work-shoper. Da opplæring av nye voksne bare kan gjøres av sertifiserte gruppeledere (eller gruppeledere som er under sertifisering og supervisjon), og da det er et begrenset antall av disse, bør henvendelser om slik opplæring gjøres i god tid før oppstart. DUA's skole-og barnehageprogram kan tilbys gjennom det lokale PPT eller i noen tilfeller gjennom BUP eller andre kommunale helse-og sosialtjenester. Oversikt over tilgjengelige DUÅ gruppeledere finner man på www.deutroligearene.no eller til DUÅ implementeringssekretariat.

Ønsket dato for work-shop_____

Etter den grunnleggende work-shop legges det opp til tre "på stedet" veiledninger med gruppeleder i løpet av det første halvåret og to tilsvarende i løpet av den andre og tredje halvår, til sammen sju. Mellom disse konsultasjonene bør man ha telefonisk kontakt med gruppeleder.

"Å gå i gang"

Trinn 5: Når opplæringen av den voksne er gjennomført (Fem work-shoper med klasseoppgaver), hvilken kapasitet har organisasjonen til å sette av tid til fortsatt veiledning fra gruppeleder (7 "på stedet" veiledninger), fortløpende monitorering av tilbudet, kvalitetssikring og program evaluering?

___har kapasitet
___har noe kapasitet. I så fall hvor mye? _____
___har ikke kapasitet

DUÅ ønsker at skolen/barnehagen velger en person som koordinerer spørsmål knyttet til implementeringen av DUÅ i skolen og er kontaktperson overfor gruppeleder og DUÅ's sekretariat

23. Hvem i skolen/barnehagen er valgt ut til å koordinere spørsmål knyttet til opplæring av den voksne med gruppeleder og DUÅ?

24. Hvem i skolen/barnehagen vil overvåke prosessene og programkvaliteten når programmene blir gitt? (DUÅ anbefaler at dette er samme person som i pkt 23)
-

Trinn 7: Hvilke planer har organisasjonen for program evaluering?

Det er viktig at empirisk støttede programmer praktiseres slik de er ment fra programutvikler. Forskning viser at hvis programmer forandres eller fravikes på viktige punkter vil effekten falle. En organisasjon som bruker et program over tid er sårbar for slike forandringer, for eksempel ved turn-over i voksnestaben, "materialtretthet" hos den voksne eller at det utvikler seg en lyst til å forandre sin praksis. Det er viktig at skolen/barnehagen evaluerer DUÅ kontinuerlig. Det er også viktig at voksnestaben får tilgang på "booster-sessions" (styrkningskurs) som vil bli arrangert av DUÅ gjennom gruppelederne regelmessig (gj.sn en gang pr år)

Dette er områder dere bør evaluere på kontinuerlig basis:

25. Følgende områder er aktuelle for evaluering:

Barnas atferd
Den voksnes klasseledelsesferdigheter
Brukerfornøydhhet

Er skolen/SFO/barnehagen innstilt på å evaluere regelmessig i samråd med gruppeleder?

___ja
___nei

26. Er skolen/SFO/barnehagen innstilt på at den voksne deltar på "booster-sessions" regelmessig?

___ja
___nei

27. Som ledd i kvalitetssikringen av DUA vil implementeringsledelsen regelmessig sende ut spørreskjema der organisasjonens levering av DUA, ressursbruk, og andre spørsmål knyttet til DUA skal besvares. Er organisasjonen villig til a besvare dette?

Ja___ Nei___

Skolens/SFO/barnehagen navn

Adresse: _____

Tlf: _____ Fax _____

Kontaktperson _____ e-mail: _____

28. Implementerer dere, eller har dere planer om andre empirisk støttede programmer i deres organisasjon, for eksempel PALS, Steg for Steg, Olweusprogrammet, Du og jeg og vi-to, andre)

____ja ____nei

Hvis så, hvilke(t) programer?

29. DUÅ planlegger nå en evaluering av skole-og barnehageprogrammet. Er skolen villig til å delta i denne evalueringen. (Deltagelse innebærer at den voksne og elever vil fylle ut en del instrumenter som måler forskjellige variabler (elevatferd, sosial kompetanse, skoleferdigheter, samarbeidsklime i voksenstaben, forholdet til foreldre oa. Det kan være aktuelt med observasjoner i klassene. For mer informasjon: kontakt DUÅ implementeringssekretariat. Skoler som deltar i evalueringen vil få omfattende skriftlig informasjon om evalueringen og skolens forpliktelser og rettigheter. Et positivt svar på spørsmålet nedenfor forplikter ikke skolen til deltagelse og vil stå fritt til å takke nei ved senere tidspunkter.

30. Er skolen villig til å delta i evaluering av DUÅ skoleprogram?

____ja
____nei

Dette spørreskjemaet er å betrakte som en avtale mellom skolen/barnehagen og DUÅ. Skoleleder/styrer forplikter seg til å tilrettelegge for vellykket etablering av DUÅ ved skolen/SFO/barnehagen. DUÅ forplikter seg til å tilby DUA's skole-og barnehageprogram etter de retningslinjer som er beskrevet i avtalen.

Skoleleders signatur_____

DUÅ representants signatur_____

”De utrolige årene”

Regionsenteret for barn og unges psykiske helse-Nord (RBUP-Nord)

Universitetet i Tromsø, Det medisinske fakultet

Breivika

9037 Tromsø

Tlf: 77645872

Fax: 77645860

e-mail: kontakt@deutroligearene.no